2) Η έννοια της διαφοράς σε «θέματα καταχωρίσεως ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας», που μνημονεύει το άρθρο 16, περίπτωση 4, πρέπει να θεωρηθεί ως αυτόνομη έννοια που προορίζεται να έχει ομοιόμορφη εφαρμογή σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη.

3) Η έννοια της διαφοράς «σε θέματα καταχωρίσεως ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας» δεν περιλαμβάνει τη διαφορά μεταξύ υπαλλήλου, δημιουργού μιας εφευρέσεως, για την οποία ζητήθηκε ή χορηγήθηκε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, και του εργοδότη του, όταν αυτή αφορά τα αντίστοιχα επί του εν λόγω διπλώματος ευρεσιτεχνίας δικαιώματά τους που απορρέουν από τη μεταξύ τους σχέση εργασίας.

Mertens de Wilmars Koopmans

Bahlmann O'Keeffe Bosco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Νοεμβρίου 1983.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIMONE ROZÈS ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1983 [1]

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Το Δικαστήριο επελήφθη αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής απόφασης που υπέβαλε το Hoge Raad των Κάτω Χωρών στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του F. M. J. J. Duijnstee, συνδίκου της πτωχεύσεως της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης BV Schroefboutenfabriek, και του Lodewijk Goderbauer, πρώην υπαλλήλου της εν λόγω εταιρείας, δημιουργού μιας εφεύρεσης για την οποία χορηγήθηκε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

I — Τα πραγματικά περιστατικά έχουν ως εξής:

Ο Lodewijk Goderbauer, διευθυντής της εταιρείας κατασκευής βλήτρων Everts και Van der Weijden, με έδρα το Heerlen (Κάτω Χώρες), κάτοικος Schaesberg (Κάτω Χώρες), είναι ο δημιουργός μιας εφεύρεσης που συνίσταται σε μέθοδο στερέωσης σιδηροτροχιάς σε εγκάρσια δοκό. Κατέθεσε επ' ονόματί του αιτήσεις για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο ολλανδικό γραφείο

1 — Μετάφραση από τα γαλλικά.

διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (αριθ. 75.93593), καθώς και σε είκοσι δύο άλλες χώρες, πέντε από τις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη [στη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968].

Στις 26 Αυγούστου 1976, η εταιρεία Everts, θεωρώντας ότι η επίδικη εφεύρεση ήταν προϊόν των ειδικών γνώσεων που ο Lodewijk Goderbauer απέκτησε κατά τη συνήθη ενάσκηση των καθηκόντων του σ' αυτή, υπέβαλε αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του προέδρου του δικαστηρίου του Maastricht με κύριο μεν αίτημα την μεταβίβαση, επ' απειλή χρηματικής ποινής, επ' ονόματί της της αίτησης για χορήγηση ολλανδικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, καθώς επίσης και των αιτήσεων που υποβλήθηκαν και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που χορηγήθηκαν στο εξωτερικό, με επικουρικό δε αίτημα την απαγόρευση στον Goderbauer να διαθέσει τις εν λόγω αιτήσεις ή τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, καθώς και την εκ μέρους του επιληφθέντος δικαστή λήψη κάθε συντηρητικού μέτρου που είναι αναγκαίο για τη διατήρηση των δικαιωμάτων της επί των εν λόγω αιτήσεων ή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1976, ο πρόεδρος του εν λόγω δικαστηρίου απέρριψε το κύριο αίτημα, κάνοντας όμως δεκτό το επικουρικό.

Αργότερα, σε ακαθόριστη ημερομηνία, η εταιρεία Everts διεκδίκησε από το ολλανδικό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το ολλανδικό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το άρθρο 10 [1] προϋποθέσεις του ολλανδικού νόμου επί των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το *δικαίωμα* επί του ολλανδικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που αφορούσε η *αίτηση* του Lodewijk Goderbauer.

Στις 28 Δεκεμβρίου 1977, το τμήμα αιτήσεων του ολλανδικού γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έκανε δεκτή την αίτηση της εταιρείας Everts, ενώ στις 7 Μαρτίου 1979 το τμήμα προσφυγών του ιδίου γραφείου επικύρωσε την απόφαση αυτή.

Στις 10 Απριλίου 1979, η εταιρεία Everts πέτυχε τη μεταγραφή επ' ονόματί της της αίτησης για τη χορήγηση ολλανδικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Σε απροσδιόριστη επίσης, αλλά μεταγενέστερη της μεταγραφής αυτής ημερομηνία και χωρίς εξ όσων φαίνεται να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια, η εταιρεία Everts πτώχευσε.

Ο δικηγόρος Duijnstee, κάτοικος Reckem (Βέλγιο), διορίστηκε σύνδικος της πτωχεύσεως αυτής.

Στις 28 Νοεμβρίου 1979, υπέβαλε αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του προέδρου του δικαστηρίου του Maastricht με αίτημα να διαταχτεί ο Lodewijk Goderbauer να υπογράψει τα απαιτούμενα για τη μεταβίβαση των κατατεθειμένων αιτήσεων καθώς και των χορηγηθέντων στις είκοσι δύο ξένες χώρες διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έντυπα.

Στις 19 Δεκεμβρίου 1979, ο πρόεδρος του εν λόγω δικαστηρίου απέρριψε την εν λόγω αίτηση.

Στις 21 Δεκεμβρίου 1979, ο Lodewijk Goderbauer υπέβαλε από την πλευρά του αίτηση

1 — Το εν λόγω άρθρο ορίζει:

«1. Όταν το προϊόν ή η μέθοδος για την οποία ζητείται δίπλωμα ευρεσιτεχνίας επινοείται από πρόσωπο που, εργαζόμενο με σχέση εξηρτημένης εργασίας στην υπηρεσία άλλου, χρησιμοποιεί τις ειδικές γνώσεις του προκειμένου να επινοεί εφευρέσεις ανάλογες με αυτές που αφορά η αίτηση για τη χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο εργοδότης έχει δικαίωμα επί του διπλώματος ευρεσιτεχνίας...

2. Σε περίπτωση που ο μισθός που του καταβάλλεται ή άλλη πρόσθετη αμοιβή δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι αντισταθμίζουν για τον εφευρέτη την απώλεια του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο εργοδότης οφείλει να του καταβάλει εύλογο ποσό ανάλογα με το οικονομικό όφελος από την εφεύρεση και τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα. Σε περίπτωση που ο εργοδότης και ο εφευρέτης δεν καταλήγουν σε συμφωνία επί του ποσού αυτού, μπορούν να απευθύνονται εγγράφως στο γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και να του ζητούν να καθορίζει το εν λόγω ποσό. Το γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας αποφαίνεται σχετικά. Η δεόντως αιτιολογημένη απόφαση που εκδίδεται είναι δεσμευτική για τα δύο μέρη. Σε περίπτωση που ο εργοδότης και ο εφευρέτης δεν προσφεύγουν στο μηχανισμό αυτό, τότε εφαρμόζεται το άρθρο 56. Μετά τη λήξη προθεσμίας τριών ετών από την κοινοποίηση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο εφευρέτης απόλλυται το δικαίωμα να επικαλείται την παρούσα διάταξη.

3. Οποιαδήποτε ρήτρα αντίθετη προς τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου είναι άκυρη».

Εξάλλου, το άρθρο 56, παράγραφος 2, ορίζει: «Οι προσφυγές που στηρίζονται στις διατάξεις του άρθρου 10, παράγραφος 2, θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενο σύμβαση εργασίας».

για λήψη ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του δικαστηρίου του Maastricht με αίτημα να του αναγνωριστεί έναντι του συνδίκου της πτωχεύσεως το «δικαίωμα επισχέσεως», που ισχυρίζεται ότι συνάγεται από το άρθρο 60 [1] του ολλανδικού νόμου περί πτωχεύσεως, επί της αιτήσεως για χορήγηση ολλανδικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας καθώς και επί των αλλοδαπών αιτήσεων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Εξάλλου, ο σύνδικος άσκησε ανταγωγή, αντικείμενο της οποίας ήταν το αυτό με εκείνο της αίτησής του για λήψη ασφαλιστικών μέτρων που υπέβαλε στις 28 Νοεμβρίου 1979.

Στις 24 Απριλίου 1980, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε τόσο την αίτηση του Goderbauer όσο και την ανταγωγή του συνδίκου.

Στις 17 Ιουλίου 1980, ο σύνδικος άσκησε έφεση κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του Cour του Bois-le-Duc με αίτημα να κηρυχθεί αβάσιμη η αίτηση του Lodewijk Goderbauer και να γίνει δεκτή η ανταγωγή του, να διαταχθεί δηλαδή ο Lodewijk Goderbauer να συμπράξει, επ' απειλή χρηματικής ποινής, στις αναγκαίες, για τους σκοπούς της μεταβίβασης των σχετικών αιτήσεων ή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας επ' ονόματι της εταιρείας Everts ή επ' ονόματι του συνδίκου πτωχεύσεως, διατυπώσεις.

Ο Lodewijk Goderbauer εξάλλου άσκησε αντέφεση υποστηρίζοντας ότι, με βάση το άρθρο 10, παράγραφος 2, του ολλανδικού νόμου περί των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και σε περίπτωση που υπεχρεούτο να μεταβιβάσει στην εταιρεία Everts τις αιτήσεις και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, πρέπει να του αναγνωριστεί δικαίωμα επισχέσεως έναντι του συνδίκου ενόσω δεν του κατεβάλλετο αποζημίωση για την απώλεια του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και τα διοικητικά έξοδα στα οποία είχε υποβληθεί (τέλη κατάθεσης, σύστασης και λοιπά τέλη).

Στις 20 Μαΐου 1981 το Cour του Bois-le-Duc επικύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Κατ' αυτής της αποφάσεως ο σύνδικος άσκησε αναίρεση. Ο Lodewijk Goderbauer, αναιρεσίβλητος, ζήτησε την απόρριψη της αναίρεσης.

Τα ερωτήματα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το ολλανδικό ανώτατο ακυρωτικό δεν τέθηκαν από τους διαδίκους. Ο γενικός εισαγγελέας του εν λόγω δικαστηρίου πρότεινε την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο ως προς την ερμηνεία των άρθρων 19, 16, 6 και 22 της Σύμβασης του 1968.

II — Με απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1982 το Hoge Raad των Κάτω Χωρών υπέβαλε τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1. Η υποχρέωση που το άρθρο 19 της Σύμβασης του 1968 επιβάλλει στο δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους να κηρύσσεται αυτεπάγγελτα αναρμόδιο συνεπάγεται ότι διάταξη όπως το άρθρο 419, παράγραφος 1, [του ολλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας] που προαναφέρθηκε είναι ανενεργός, υπό την έννοια ότι το ακυρωτικό δικαστήριο οφείλει να περιλάβει στην εξέτασή του και το αν η επίδικη απόφαση εκδόθηκε επί διαφοράς, όπως η αναφερόμενη στο άρθρο 19, σε περίπτωση δε που δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό, οφείλει να εξαφανίσει την επίδικη απόφαση, έστω και αν το εν λόγω ζήτημα δεν προβλήθηκε ως λόγος αναιρέσεως;

2. Το αν πρόκειται για διαφορά «σε θέματα καταχωρίσεως ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας» κατά την έννοια του άρθρου 16, περίπτωση 4, της Σύμβασης του 1968, πρέπει να επιλυθεί:

α) βάσει του δικαίου του συμβαλλόμενου κράτους στα δικαστήρια του οποίου πραπέμπει η διάταξη;

1 — Το εν λόγω άρθρο ορίζει: «Ο δανειστής που έχει δικαίωμα επισχέσεως αγαθού ανήκοντος στον οφειλέτη μέχρις ότου εξοφληθεί το δάνειό του, δεν απόλλυται το εν λόγω δικαίωμα λόγω πτωχεύσεως του οφειλέτη.

6) 6άσει του lex fori;

γ) 6άσει αυτόνομης ερμηνείας της σχετικής διάταξης;

3. Σε περίπτωση που στο δεύτερο ερώτημα δοθεί η υπό γ) απάντηση, αίτημα όπως αυτό που διατυπώνεται στην προκειμένη περίπτωση — και περιγράφεται στο σημείο 3.3. — πρέπει να θεωρηθεί ως αίτημα κατά την έννοια του άρθρου 16, περίπτωση 4;»

III — Προτίθεμαι να εξετάσω τα ερωτήματα αυτά με διαφορετική σειρά που παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι ακολουθείται η αριθμητική σειρά των προς ερμηνεία διατάξεων.

Δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε Hoge Raad

Με το εν λόγω ερώτημα επιδιώκεται να προσδιοριστούν οι νομικές 6άσεις που επιτρέπουν ερμηνεία του όρου «θέματα καταχωρίσεως ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας» κατά την έννοια του άρθρου 16, περίπτωση 4, της Σύμβασης. Θεωρώ ότι ο όρος πρέπει να ερμηνευτεί *αυτοτελώς*.

Ορθώς η Επιτροπή επισημαίνει τα μειονεκτήματα μιας ερμηνείας, η οποία στηρίζεται τόσο στο δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (lex fori) όσο και στο δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους, στο έδαφος του οποίου κατάθεση ή καταχώριση ζητήθηκε, πραγματοποιήθηκε ή θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με διεθνή σύμβαση.

Ήδη, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, προτιμήθηκε η θέσπιση αυτοτελούς κριτηρίου για τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι «προκειμένου να διασφαλίσει, στο μέτρο του δυνατού, την ισότητα και την ομοιομορφία των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων κρατών και των ενδιαφερομένων που απορρέουν από αυτή», εκείνο που έχει σημασία είναι το άρθρο 1 της Σύμβασης να μην ερμηνεύεται «ότι συνιστά απλή παραπομπή στο εσωτερικό δίκαιο του ενός ή του άλλου από τα ενδιαφερόμενα κράτη», αλλ' αντιθέτως «οι έννοιες, των οποίων γίνεται χρήση στο άρθρο 1, να θεωρούνται ως αυτοτελείς έννοιες που πρέπει να ερμηνεύονται σε σχέση, αφενός, με τους στόχους και το σύστημα της Σύμβασης και, αφετέρου, με τις γενικές αρχές που συνάγονται από το σύνολο των εθνικών εννόμων συστημάτων». [1]

Η ίδια τακτική πρέπει να ισχύσει και για τον καθορισμό των θεμάτων που αποτελούν αντικείμενο αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας, δυνάμει του άρθρου 16. Ενώ το άρθρο 1 της Σύμβασης εξαιρεί καταρχήν από το πεδίο εφαρμογής της ορισμένα θέματα, όπως παραδείγματος χάριν πτωχεύσεις (περίπτωση 2), δεν εξαιρεί πάντως διαφορές που προκύπτουν από δικαιώματα ευρεσιτεχνίας και άλλα δικαιώματα που προϋποθέτουν κατάθεση ή καταχώριση: αντίθετα, στο 6αθμό που η διαφορά έχει ως αντικείμενο την καταχώριση ή το κύρος των εν λόγω δικαιωμάτων, το άρθρο 16, περίπτωση 4, *χορηγεί* αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται ή διενεργείται η καταχώριση. Κατά τα λοιπά, δεν θίγει την καταρχήν εφαρμογή των γενικών και ειδικών διατάξεων της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο εφάρμοσε την ίδια μέθοδο σε θέματα πώλησης με τμηματική κατα6ολή του τιμήματος (άρθρα 13 και 14, παράγραφος (2) [2], καθώς και όσον αφορά τις ειδικές 6άσεις διεθνούς δωσιδικίας («ως προς διαφορές εκ συμβάσεως», άρθρο 5, περίπτωση 1) [3].

1 — Απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 1979 στην υπόθεση 133/78, Gourdain, Recueil σ. 743, σκέψη 3.

2 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1978 στην υπόθεση 150/77, Ott, Recueil σ. 1432 και επόμενες.

3 — Απόφαση της 22ας Μαρτίου 1983 στην υπόθεση 34/82, Peters, Συλλογή 1983, σ. 987.

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι οι χρησιμοποιούμενες στο άρθρο 16 και ειδικά στην τέταρτη παράγραφο της εν λόγω διατάξεως έννοιες πρέπει επίσης να ερμηνευτούν αυτοτελώς.

Το τρίτο ερώτημα που υπέβαλε το Hoge Raad:

α) Η έκφραση «θέματα καταχωρίσεως ή κύρους των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας» περιλαμβάνει, σύμφωνα με αυτοτελές κριτήριο, διαφορά όπως αυτή της οποίας επελήφθη το ολλανδικό ανώτατο δικαστήριο;

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, φρονώ καταρχάς ότι οι αποκλειστικές δικαιοδοσίες που εισάγει η Σύμβαση κατά παρέκκλιση των συναφών γενικών και ειδικών διατάξεων πρέπει να ερμηνεύονται στενά.

Συγκεκριμένα το Δικαστήριο έκρινε ότι:

... «Η προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης αναγνώριση αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους, στο πλαίσιο του άρθρου 16 της Σύμβασης, έχει ως συνέπεια ότι στερεί τους διαδίκους από τη δυνατότητα να επιλέξουν το αρμόδιο να δικάσει δικαστήριο που διαφορετικά θα τους ανήκε και ότι τους υποχρεώνει να προσφεύγουν ενώπιον του δικαστηρίου το οποίο δεν είναι του τόπου κατοικίας κανενός από τους διαδίκους».

Από τα προηγούμενα, το Δικαστήριο συνήγαγε ότι έπρεπε

«οι διατάξεις του άρθρου 16 να ερμηνευτούν πολύ ευρύτερα απ' όσο απαιτεί ο επιδιωκόμενος σκοπός του» [1].

Όπως ακριβώς η προβλεπόμενη στην περίπτωση 3 του άρθρου 16 αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία (κύρος των καταχωρίσεων σε δημόσια βιβλία), έτσι και η θεσπιζόμενη στην περίπτωση 4 αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία εξηγείται από το γεγονός ότι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και άλλα ανάλογα δικαιώματα επιδέχονται — σύμφωνα με το ισχύοντα στα συμβαλλόμενα κράτη συστήματα — είτε κατάθεση είτε καταχώριση ύστερα από προηγούμενο έλεγχο, ενώ προφανώς τα δικαστήρια του κράτους («προστασίας), στο έδαφος του οποίου η κατάθεση ή η καταχώριση πραγματοποιήθηκε ή θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε που είναι περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο σε θέση να επιληφθούν των υποθέσεων, στις οποίες η επίλυση της διαφοράς (κύρος ή ύπαρξη διπλώματος ευρεσιτεχνίας, διεκδίκηση δικαιώματος κατά προτεραιότητα επί του τίτλου κατάθεσης που προηγήθηκε, ακυρότητα, λήξη προθεσμίας, «ενιαία» φύση της εφεύρεσης και λοιπά) εξαρτάται και η ίδια από το κύρος ή από τη συνδρομή του στοιχείου της κατάθεσης ή της καταχώρισης.

Κανένα από τα πιο πάνω ερωτήματα δεν φαίνεται να τίθεται ως *κύριο αίτημα* στο πλαίσιο της διαφοράς που επελήφθη το ανώτατο δικαστήριο. Κατά τη φάση της αίτησης για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας δεν αμφισβητήθηκε το νομότυπο της χορήγησής του· περαιτέρω, δεν αποτελεί αντικείμενο της δίκης ενώπιον του Hoge Raad.

Από την ανάγνωση της δικογραφίας διαφαίνεται ότι η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται καταρχάς από το νομικό χαρακτηρισμό των σχέσεων μεταξύ της εταιρείας Everts και του Lodewijk Goderbauer, καθώς και των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που γεννήθηκαν από τις εν λόγω σχέσεις.

Το ερώτημα αυτό «προηγείται» των καθαυτών διατυπώσεων μεταβίβασης των αιτήσεων που κατέθεσε ή των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που ο Lodewijk Goderbauer καταχώρισε στα υπόλοιπα, εκτός των Κάτω Χωρών, συμβαλλόμενα κράτη μέλη. Αφού επιλυθεί το ζήτημα της αρωγής που ενδεχομένως ο Lodewijk Goderbauer όφειλε να παράσχει στο σύνδικο της πτωχεύσεως, τίθεται πραγματικά το πρόβλημα ακριβώς της μεταγραφής των δικαιωμάτων του

1 — Απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1977 στην υπόθεση 73/77, Sanders, Recueil σ. 2391, σκέψεις 17 και 18.

αιτούντος ή του εφευρέτη στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα κράτη και στις τρίτες χώρες.

Πράγματι, εκείνο που επιδιώκει ο σύνδικος — σαφή απόδειξη του οποίου αποτελεί το γεγονός ότι πρωτοδίκως ζήτησε από το δικαστήριο τη *λήψη ασφαλιστικών μέτρων* — είναι *η λήψη* προσωρινού μέτρου, με το οποίο να επιβάλλεται στον Lodewijk Goderbauer η υποχρέωση να *ενεργήσει,* επειδή για την ολοκλήρωση των διατυπώσεων της μεταβίβασης είναι αναγκαίο να περατωθεί η πτωχευτική διαδικασία.

Η λήψη του μέτρου αυτού εξαρτάται από τις υφιστάμενες μεταξύ της εταιρείας Everts και του Lodewijk Goderbauer σχέσεις αστικού ή εμπορικού χαρακτήρα. Πρόκειται για το αν ο σύνδικος έχει τη δυνατότητα, εφόσον εκπροσωπεί κατά νόμον τα δικαιώματα της εταιρείας, και με βάση την έννομη σχέση ή τη σύμβαση εργασίας που ίσχυε μεταξύ του Lodewijk Goderbauer και της εταιρείας, υπό την επιφύλαξη πάντως του δικαιώματος συμψηφισμού που ο Goderbauer εξακολουθεί να προβάλλει έναντι της εταιρείας, να απαιτήσει τη σύμπραξή του, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι προκαταρκτικές διατυπώσεις, οι οποίες είναι αναγκαίες για τη ρευστοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού (απαίτηση επί κινητού) της πτώχευσης που συνιστούν οι κατατεθειμένες αιτήσεις και τα ανεγνωρισμένα επ' ονόματι του Lodewijk Goderbauer διπλώματα ευρεσιτεχνίας στο εξωτερικό.

6) Μετά τη θέσπιση της Σύμβασης εκτελέσεως, δύο διεθνείς συμβάσεις καταρτίστηκαν σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας: η Σύμβαση για τη χορήγηση ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η οποία υπογράφηκε στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973, και η Σύμβαση περί ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας για την κοινή αγορά, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1975.

Μόνο η Σύμβαση του Μονάχου τέθηκε ήδη σε ισχύ. Αφορά μόνο το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Οι αιτήσεις όμως ή τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που κατέχει ο Lodewijk Goderbauer είναι εθνικά· συνεπώς, φαίνεται ότι στην περίπτωσή του εφαρμόζονται μόνο οι διατάξεις της Σύμβασης των Παρισίων για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της 20ής Μαρτίου 1883, όπως αναθεωρήθηκε για τελευταία φορά στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967.

Το σημείο αυτό αποτέλεσε αντικείμενο της ανάπτυξης των γραπτών παρατηρήσεων που κατατέθηκαν, η εξέταση δε του ζητήματος της δικαιοδοσίας υπό το φως των λύσεων ή των προσανατολισμών που θέσπισαν οι δύο Συμβάσεις του Μονάχου και του Λουξεμβούργου παρουσιάζει κάποιο ενδιαφέρον. Πράγματι, οι δύο αυτές Συμβάσεις, μεταγενέστερες εκείνης των Βρυξελλών, περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις στο θέμα της δικαιοδοσίας, ιδίως όσον αφορά την άσκηση αγωγών για την ακύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σύμφωνα με την Σύμβαση του Λουξεμβούργου. Επιπλέον, ρυθμίζουν την ειδική περίπτωση του εφευρέτη, ο οποίος παρέχει τις υπηρεσίες του σε εργοδότη.

Σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 1, της Σύμβασης του Μονάχου,

«το δικαίωμα επί του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας ανήκει στον εφευρέτη ή στο νόμιμο εκπρόσωπό του. Σε περίπτωση που ο εφευρέτης απασχολείται ως υπάλληλος, το δικαίωμα επί του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας προσδιορίζεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους, στο έδαφος του οποίου ο υπάλληλος ασκεί την κύρια επαγγελματική δραστηριότητά του· εφόσον το κράτος, στο έδαφος του οποίου ασκείται κύρια επαγγελματική δραστηριότητα, είναι αδύνατο να προσδιοριστεί, εφαρμοστέο δίκαιο είναι εκείνο του κράτους, στο έδαφος του οποίου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του οποίου ασχολείται ο υπάλληλος».

Το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου για τη δικαστική αρμοδιότητα και την αναγνώριση

αποφάσεων σχετικά με το δικαίωμα αναγνώρισης του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (του ονομαζόμενου «πρωτοκόλλου αναγνώρισης»), το οποίο είναι προσαρτημένο στην εν λόγω Σύμβαση, ορίζει:

«Σε περίπτωση που αντικείμενο της αίτησης για χορήγηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι εφεύρεση υπαλλήλου, μόνα αρμόδια να κρίνουν τις αγωγές επί διαφορών μεταξύ του εργοδότη και του υπαλλήλου είναι, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 5 (δυνατότητα παρέκτασης της δικαιοδοσίας, εκτός αν το εθνικό δίκαιο που διέπει τη σύμβαση εργασίας το απαγορεύει), τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους *κατά το δίκαιο του οποίου καθορίζεται το δικαίωμα για χορήγηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας*, σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της Σύμβασης».

Το άρθρο 68 της Σύμβασης του Λουξεμβούργου διευκρινίζει:

«Πλην αντιθέτων διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, οι διατάξεις της Σύμβασης για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 27 Σεπτεμβρίου 1968 . . ., εφαρμόζονται επί των αγωγών με αντικείμενο τα κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, καθώς και επί των αποφάσεων που εξεδόθησαν επί των εν λόγω αγωγών».

Το άρθρο 69, παράγραφος 4, της Σύμβασης αυτής ορίζει:

«Ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας, έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα . . .

. . .

6) όταν πρόκειται για αγωγή, αντικείμενο της οποίας είναι το δικαίωμα επί του διπλώματος ευρεσιτεχνίας μεταξύ του εργοδότη και του υπαλλήλου, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους κατά το δίκαιο του οποίου καθορίζεται το δικαίωμα επί του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της Σύμβασης για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Σύμβαση απονέμουσα δικαιοδοσία είναι έγκυρη μόνο όταν την επιτρέπει το εθνικό δίκαιο που διέπει τη σχέση εργασίας».

Τέλος, κατά το άρθρο V δ του πρωτοκόλλου, το οποίο είναι προσαρτημένο στη Σύμβαση εκτελέσεως των Βρυξελλών, μετά τις τροποποιήσεις που επήλθαν με τη Σύμβαση περί προσχωρήσεως του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, καθώς και με τη Σύμβαση περί της προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, όταν θα τεθεί σε ισχύ,

«Με την επιφύλαξη της δικαιοδοσίας του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας σύμφωνα με τη Σύμβαση χορηγήσεως ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που υπογράφηκε στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973, τα δικαστήρια κάθε συμβαλλόμενου κράτους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία, σε θέματα εγγραφής ή κύρους ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που χορηγείται για το κράτος αυτό και που δεν είναι κοινοτικό δίπλωμα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 86 της Συμβάσεως της σχετικής με το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για την κοινή αγορά, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1975».

Διευκρινίζοντας ότι οι διαφορές μεταξύ εργοδότη και υπαλλήλου σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας υπάγονται στην αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους, η νομοθεσία του οποίου προσδιορίζει το δίκαιο επί του διπλώματος (ευρωπαϊκού ή κοινοτικού), όλα τα εν λόγω κείμενα επιβεβαιώνουν έμμεσα τον ειδικό χαρακτήρα των όρων εγγραφή και κύρος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Ακόμη και αν υποτεθεί ότι πρόκειται για ευρωπαϊκό ή κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αποκλειστικά αρμόδια, σε περίπτωση που η διαφορά μεταξύ του Lodewijk Goderbauer και του συνδίκου χαρακτηριζόταν ως «αγωγή σχετική με διαφορά μεταξύ του εργοδότη και του υπαλλήλου», είναι τα δικαστήρια του κράτους, στο έδαφος του οποίου ο υπάλληλος ασκεί την κύρια επαγγελματική δραστηριότητά του, δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση τα ολλανδικά δικαστήρια. Φαίνεται ότι ο Lodewijk Goderbauer άσκησε την κύρια

επαγγελματική δραστηριότητά του στις Κάτω Χώρες· στις Κάτω Χώρες επίσης βρίσκονται οι εγκαταστάσεις της εταιρείας Everts, στην οποία απασχολούνταν ως υπάλληλος.

Επομένως, υπό την επιφύλαξη των κανόνων περί δικαιοδασίας του άρθρου 54 του ολλανδικού νόμου περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας [1] η δικαιοδοσία των ολλανδικών δικαστηρίων, όπως προκύπτει στην προκειμένη περίπτωση από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 2 και 5 της Σύμβασης των Βρυξελλών, δεν θίγεται από τις διατάξεις των δύο ευρωπαϊκών συμβάσεων σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

γ) Από την ανάγνωση της δικογραφίας προκύπτει ότι η διαφορά μεταξύ του Lodewijk Goderbauer και του συνδίκου της εταιρείας Everts γεννήθηκε *πριν* από την πτώχευση της τελευταίας.

Πάντως, δεν είναι απίθανο, όπως παρατηρεί με τις γραπτές παρατηρήσεις της η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η επίδικη διαφορά, παρόλον ότι υπάγεται στο προβλεπόμενο από το άρθρο 16, παράγραφος 4, θέμα και επομένως καταρχήν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των γενικών ή ειδικών διατάξεων της Σύμβασης, να έχει λίγο ως πολύ στενή σχέση με το καθεστώς της πτώχευσης, θέμα το οποίο εξαιρείται ρητά από το πρώτο άρθρο.

Επί παραδείγματι, είναι δυνατό να πρόκειται για ζήτημα εγγραφής διπλώματος ευρεσιτεχνίας υπέρ του συνδίκου. Για το ενδεχόμενο αυτό ο Lodewijk Godebauer επικαλείται το άρθρο 60 του ολλανδικού νόμου περί πτωχεύσεως.

Ας σημειωθεί ότι πέρα από το γεγονός ότι οι επίδικες αιτήσεις ή χορηγήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έχουν καταχωριστεί στο εξωτερικό και ότι ο σύνδικος είναι κάτοικος Βελγίου, εντούτοις η διαφορά δεν παρουσιάζει κανένα στοιχείο αλλοδαπότητας.

Όσον αφορά το ζήτημα των συνεπειών της πτωχεύσεως επί της μεταβιβάσεως των άυλων στοιχείων του ενεργητικού, τα οποία υπόκεινται σε εγγραφή στα δημόσια βιβλία άλλων κρατών μελών, δεν τίθεται παρά σε μεταγενέστερη φάση: καταρχάς, πρέπει να προσδιοριστεί αν τα εν λόγω αγαθά αποτελούν τμήμα του ενεργητικού· συνεπώς, οι επίδικες αιτήσεις ή τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεν είναι δυνατόν να περιληφθούν στη διαδικασία πτωχεύσεως της εταιρείας Everts παρά μόνο σε εκείνο το κράτος, στο οποίο κινήθηκε για πρώτη φορά η εν λόγω διαδικασία, δηλαδή στις Κάτω Χώρες.

Επίσης, το ζήτημα των συνεπειών από την καταχώριση ή την παράλειψη της καταχώρισης της πτώσευσης στα δημόσια βιβλία των άλλων συμβαλλομένων κρατών, στα οποία καταχωρίστηκαν οι επίδικες αιτήσεις ή τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, επί της μεταβιβάσεως των εν λόγω αγαθών δεν τίθεται παρά σε μεταγενέστερη βάση.

Επομένως, αν υποτεθεί ότι εφαρμόζονται οι κανόνες του ολλανδικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που αφορά την πτώχευση, καταλήγουμε στο αυτό αποτέλεσμα με εκείνο στο οποίο οδηγεί η ερμηνεία που προτείνω να δοθεί στο άρθρο 16, περίπτωση 4, της Σύμβασης.

Πρώτο ερώτημα που υπέβαλε το Hoge Raad:

Κατά το άρθρο 419, παράγραφος 1, του ολλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας

«Το Hoge Raad περιορίζεται στην εξέταση των προβαλλομένων προς υποστήριξη της αναιρέσεως λόγων».

1 — Το άρθρο αυτό ορίζει:

«1. Κατά πρώτο βαθμό αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφανθεί επί οιασδήποτε αιτήσεως για ακύρωση, για αναγνώριση της παύσεως εννόμου αποτελέσματος ή για διεκδίκηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, όπως προβλέπεται αντίστοιχα στα άρθρα 51, 52 και 53, καθώς και επί οιασδήποτε αιτήσεως για τον καθορισμό αποζημίωσης, όπως προβλέπεται στα άρθρα 34, παράγραφος 9, 34 α, παράγραφος 2, ή 34 β, παράγραφος 3, έχει το Arrondissementsrechtbank».

Επειδή κανείς από τους διαδίκους δεν προέβαλε ρητά λόγο, στηριζόμενο σε ενδεχόμενη έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας των ολλανδικών δικαστηρίων από άποψη διεθνούς δικαίου, το ανώτατο δικαστήριο διερωτάται αν, υπό την επιφύλαξη της εν λόγω διάταξης του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να εξετάσει αυτεπάγγελτα τη διεθνή δικαιοδοσία του με βάση το άρθρο 19 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει:

«Το δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας, εφόσον καλείται να κρίνει, *ως κύριο ζήτημα* (met als inzet een vordering), διαφορά για την οποία δικαστήριο άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16».

Η Επιτροπή, η γερμανική κυβέρνηση και η βρετανική κυβέρνηση δίδουν καταφατική απάντηση στο εν λόγω ερώτημα κατά τρόπο που συμφωνεί απόλυτα με το προοίμιο και το γενικό πνεύμα της Σύμβασης.

Πάντως, από την πλευρά μου πιστεύω ότι οι εξηγήσεις που παρεσχέθησαν με την ευκαιρία του δευτέρου και τρίτου ερωτήματος καθιστούν περιττή την εξέταση του σημείου αυτού.

Για να συντρέχει η υποχρέωση να διερευνηθεί αν τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους έχουν ή όχι το δικαίωμα να εξαρτήσουν τη διαπίστωση της αποκλειστικής δικαιοδοσίας τους από το αν ο λόγος που αφορά την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας προβλήθηκε ή όχι κατά τη δίκη, πρέπει καταρχάς τα εν λόγω δικαστήρια να επιληφθούν στην πραγματικότητα με αυτό ως *κύριο ζήτημα* διαφοράς, για την οποία το άρθρο 16 αφιερώνει την αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαστηρίων άλλου συμβαλλόμενου κράτους.

Όπως έχω ήδη αναφέρει, θεωρώ ότι οι όροι του άρθρου 16, περίπτωση 4, δεν καλύπτουν, εν πάση περιπτώσει, ώστε να θεωρηθεί ως κύριο ζήτημα, το ειδικό αντικείμενο διαφοράς, όπως αυτή που υπεβλήθη στο ολλανδικό ανώτατο δικαστήριο.

Ένας άλλος λόγος, ο οποίος στηρίζεται σε σκέψεις καθαρά πρακτικής, προστίθεται στην εν λόγω αιτία αρχής: δεν πιστεύω ότι συνάδει προς την ορθή απονομή της δικαιοσύνης η επίλυση ενός ζητήματος τέτοιας σπουδαιότητας, όταν, εκτός από την Επιτροπή, μόνο οι κυβερνήσεις δύο κρατών μελών — μεταξύ των οποίων δεν περιλαμβάνεται ούτε καν η ολλανδική κυβέρνηση — υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις, ενώ καμία κυβέρνηση κανενός κράτους μέλους δεν έλαβε, έστω και προφορικά, θέση.

Ούτε η Επιτροπή επέμεινε ιδιαίτερα στο σημείο αυτό, όταν ανέπτυσσε προφορικά τις παρατηρήσεις της.

Σε απάντηση των ερωτημάτων που υποβλήθηκαν, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι:

1) Η έκφραση, «σε θέματα εγγραφής ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που χρησιμοποιεί το άρθρο 16, περίπτωση 4, της Σύμβασης εκτελέσεως των Βρυξελλών, πρέπει να ερμηνευτεί αυτοτελώς·

2) Η έκφραση αυτή δεν αφορά παρά τις διαφορές, οι οποίες έχουν ως κύριο αντικείμενο την εγγραφή ή το κύρος διπλώματος ευρεσιτεχνίας.